

# WEER TE KORT GEGRAVEN I

Wim Groeneveld en Len Vaessen.

Bij een tochtje van een week in de omgeving van Parijs, samen met Anton Janse en Jobs van der Dussen, werden diverse vindplaatsen bezocht en soms bemonsterd. Onze bevindingen willen we niet aan de leden onthouden.

Rijgend op de autoroute naar Parijs bleek dat er langs de weg van Lille naar Parijs gewerkt werd aan de spoorlijn voor de snelle trein (TGV). Grotendeels loopt deze lijn aan de westkant van de autoroute. Even voor de afslag Senlis kruist de aanleg de autoroute en buigt naar het zuidoosten. Zo op het oog leek de baan door de streek Baron - Ermenonville - Ducy - Rosières te gaan en misschien zouden er fossielhoudende lagen doorsneden worden.

Daarom zijn we bij Senlis van de autoroute gegaan en hebben door het gebied gezigzagd om de aanleg te kunnen volgen. De baan is zo veel mogelijk door lager gelegen gebieden aangelegd en de enige plaatsen waar veel gegraven moest worden is bij de viaducten die onder de baan doorlopen. Helaas werden nergens interessante lagen aangesneden. Gelijktijdig hebben we de toestand van enige, van ouds bekende, vindplaatsen bekeken:

Rosières, coörd. 632.61/2464.89 - Eoceen, Bartonien, Sables de Mortefontaine. Langs de weg Rosières - Droizelles.

Deze vindplaats was totaal overstort en er zal driftig moeten worden gegraven om de fossielhoudende lagen weer te bereiken.

Baron, coörd. 628.61/2461.35 - Eoceen, Bartonien. Oude groeve langs de D 100 tussen Montagny-St-Félicité en Baron.

Hier zijn de bovenlagen, langs de groevehelling nog bereikbaar en wel, van boven naar beneden:

Sables de Beauchamps - Niveau à Cérithium tiarella

- Niveau à Cérithium tuberculosum

Sables d'Ermenonville - Niveau à Potamides mixtus

Sables de Guépelle - Niveau à Batillaria bouei

- Niveau à Bayania lactea

De bodem van de groeve met de Sables d'Auvers is volgestort met puin.

La Chapelle-en-Serval, coörd. 616.29/2458.29 - Eoceen, Bartonien, Sables de Mortefontaine. Aan de D 118.

De fossielrijke vindplaats boven aan de groeve is overdekt met teelaarde en beplant.

Hierna werd een bezoek gebracht aan de west- en noordwest-zijde van het Bekken:

Chavencon, coörd. 574.50/2465.44 (Groeve Tuyttens) - Eoceen, Bartonien, Sables de Cresnes.

Ook hier rukt de vuilstort steeds meer op. De wanden van de groeve waren nog vrij, maar nogal recht afgegraven en zo te zien waren er geen rijke lenzen aangesneden. Maar door graven kan waarschijnlijk een lens blootgelegd worden. (Denk daarbij aan instortingsgevaar!)

Bachivilliers, coörd. 574.06/2475.90 - Palaeoceen, Thanetien. Oude groeve in het Bois de Bachivilliers, langs de weg Bachivilliers - Fresneaux. Na langdurig zoeken uiteindelijk gevonden tijdens een vorig

bezoek. Graven kwam er toen niet meer van. Deze keer is inderdaad de spa in de grond gegaan om uiteindelijk de zeer zwakke fossielen op en in kluitjes zand te verzamelen. Een zeef is hier niet nodig, wel enorm veel geduld vooral als de buit thuis is en geprepareerd moet worden.

Boisgeloup, coörd. 559.85/2472.66 - Eoceen, Lutetien (nieuw niveau 3)  
Grote groeve langs de D 915 (In het Rode Boekje onder "Mont-de Magny")  
In deze groeve is zo driftig zand gewonnen dat de fossielrijke bovenlaag nagenoeg is verdwenen en de vondsten zeer spaarzaam zijn geworden.

Villiers-St-Frédéric, coörd. 566.37/2425.92 - Eoceen, Lutetien (nieuw niveau 4 t/m 7). Langs de N 191.

Hoewel de vindplaats in de bosjes minder makkelijk te exploiteren valt door de vele gaten en gangen die al gegraven zijn en weer ingestort kan er na enig graafwerk nog wel verzameld worden.

Beter is het ten oosten van de spoorlijn.

Auvers-sur-Oise, coörd. 587,83/2453,51 - Eoceen, Bartonien, Sables d'Auvers. De typelocaliteit van het Auversien en een nog steeds bruikbare vindplaats. De oude zandgroeve ligt midden in het bos, maar is na enig zoeken nog wel te vinden.

Hierna werden de activiteiten verplaatst naar gebieden ten oosten van Parijs, tijdens de verplaatsing werd aangedaan:

Isles-les-Meldeuses. In het "Rode Boekje" wordt een oude zandgroeve bij de begraafplaats van dit dorp aangeduid. Deze bestaat nog (vlak achter een tennisbaan) en er is ook nog wel wat te vinden. Beter is vanaf Isles-les-Meldeuses door te rijden richting Mary-sur-Marne (D 17) en na het spoorwegviaduct rechtsaf te slaan. Dit is een asfaltweg voor werkverkeer (staat niet op de Michelin). Na enige tijd komt aan de linker kant van de weg een slagboom met een bord "Sablière Capoulade". Nog even verder rijden tot er twee wegen linksaf gaan. De eerste is weer een werkweg, achter een afscheiding. De tweede is een zandweg. Waar de werkweg weer links gaat is een grasveldje waar de auto geparkeerd kan worden. Te voet kan men dan de zandgroeve bezoeken, eventueel toestemming vragen aan aanwezig personeel. Toen wij er waren was het bevrijdingsdag voor de Fransen dus niemand gezien.

Coörd. 650.16/2444.85 - Eoceen, Auversien (of Lutetien nieuw niveau 10; Sables Auversien).

Langs de hellingen kunnen schelpen geraapt worden bij honderden.

Ook de kleinere soorten kunnen verzameld worden door de fossielrijke lagen (boven aan de helling) te zeven.

In L. et J. Morellet - Le Bartonien du Bassin de Paris, pag. 273 is een soortenlijst geplaatst (van de oude groeve). Deze wordt toegevoegd achter dit verhaal.

Hierna werden nog bezocht:

Vaux-Varennes, coörd. 711.75/2483.09 - Eoceen, Ypresien/Lutetien.

Groeve aan de D 30 tussen Hermonville en Bouvancourt.

Achter de vuilstort is nog steeds te verzamelen (Direct na het hek linksaf). In het Onder-Lutetien kunnen met enige moeite de grote *Venericardia planicosta* en *Turritella imbricata* worden gevonden. Lager zijn zandige lagen uit het Ypresien (Zanden van Glennes) te vinden met kleinere soorten.

Pourcy, coörd. 714.47/2463.65 - Eoceen, Ypresien, Falun de Pourcy.

Langs D 386.

Langs de weg naar de boerderij "Du Moulin de l'Ardre" is nog steeds goed te verzamelen. De hoeveelheid arbeid die verricht moet worden is wel afhankelijk van de voorgangers die aan het graven zijn geweest. Soms kan er meteen verzameld worden en soms hebben ze het gat enigszins volgestort.

Damery, coörd. 712.23/2456.31 - Eoceen, Lutetien (nieuw niveau 4 en 5)

Langs D 22.

De kleine groeve is afgewerkt. Er hebben geen zichtbare graafwerkzaamheden meer plaatsgevonden. De grote groeve wordt nog steeds bezocht, maar blijft gevaarlijk.

Fleury, coörd. 712.20/2457.27 - Eoceen, Lutetien (nieuw niveau 4 en 5)

Volgens de Fransen wordt er streng gecontroleerd en gestraft op het graven naar fossielen.

Arty/Venteuil, coörd. 710.59/2554.98 - Eoceen, Lutetien (nieuw niveau 4

en 5). Langs de D 22 ligt tussen Arty en Venteuil een steenslagweg hoger langs de helling. Ongeveer midden tussen de plaatsen is een zijweg tegen de helling op. Recht daartegen over is een stukje bos tussen de wijngaarden. Hierachter ligt de vindplaats, die ook al aardig afgegraasd is en door een groot aantal omgevallen bomen tamelijk onbegaanbaar is geworden. Toch is er nog goed te verzamelen.

#### Literatuur:

1. Afzettingen, vol. 6, 1985, pp 47-68.
2. Guides Géologiques Régionaux ("Rode Boekje"), Bassin de Paris.  
Ch.Pomerol & L.Feugueur, 3<sup>e</sup> Edition, 1986, uitg. Masson.
3. Charles Pomerol, 1981 - Stratotypes of Paleogene Stages - Bull. AGBP, Mém. hors série N° 2, pg 173.

SOORTENLIJST ISLES-LES-MELDEUSES

(uit: L. et J. Morellet, 1948 - Le Bartonien du Bassin de Paris - pg. 273)

|                                  |                                       |
|----------------------------------|---------------------------------------|
| Solen gracilis, Sow.             | Meretrix laevigata, (Lk.)             |
| Corbulomya subcomplanata, d'Orb. | - nitidula, (Lk.)                     |
| Corbula gallica, Lk.             | - striatula, (Desh.)                  |
| - pisum, Sow.                    | - distans, (Desh.)                    |
| - minuta, Desh.                  | - elegans, (Lk.)                      |
| - lamarckii, Desh.               | Sunetta trigonula, (Desh.)            |
| - ficus, (Sol)                   | - polita, (Lk.)                       |
| Mactra contortula, Desh.         | Cyrena deperdita, Desh.               |
| Tellina tellinella, (Lk.)        | Cardium porulosum, Sol.               |
| - striatissima, Desh.            | - obliquum, Lk.                       |
| Arcopagia subrotunda, (Desh.)    | Chama fimbriata, DeFr.                |
| Garum rude, (Lk.)                | Diplodonta elliptica, (Lk.)           |
| Macropsammus tellinella, (Desh.) | Miltha gibbosula, (Lk.)               |
| Donax parisiensis, Desh.         | - elegans, (DeFr.)                    |
| - lanceolata, Desh.              | - saxorum, (Lk.)                      |
| Egerella nitida, (Lk.)           | Phacoides inornatus, (Desh.)          |
| Marcia solida (Desh.)            | Divaricella ermenonvillensis, (d'Orb) |
|                                  | - rigaulti, (Desh.)                   |

- Cardita aspera*, Lk.  
*Venericardia planicosta*, Lk.  
     - *sulcata*, (Sol.)  
     - *cf. pulchra*, (Desh.)  
     - *propinqua*, (Desh.)  
*Pteromeris caumontiensis*, (Desh.)  
*Nucula cossmanni*, E.Vinc.  
*Trinacria cancellata*, (Desh.)  
     - *media*, (Desh.)  
*Axinaea depressa*, (Desh.)  
     - *dissimilis*, (Desh.)  
*Barbatia appendiculata*, (Sow)  
*Fossularca lissa*, (Bayan)  
*Spondylus multistriatus*, Desh.  
*Ostrea cubitus*, Desh.  
  
*Dentalium grande*, Desh.  
*Siphonodentalium parisiense*, (Desh.)  
  
*Fissurella decisa*, Desh.  
*Tinostoma complanatum*, Desh.  
*Collonia callifera*, (Desh.)  
     - *defecta*, (Pez.)  
*Pyramidella inaspecta*, Desh.  
*Odontostomia mediana*, Desh.  
     - *miliola*, (Lk.)  
*Turbonilla compta*, Desh.  
*Natica noae*, d'Orb.  
     - *epiglottinoides*, (Desh.)  
*Ampullina parisiensis*, (d'Orb.)  
     - *abscondita*, (Desh.)  
*Xenophora patellata*, (Desh.)  
*Calyptraea aperta*, (Sol.)  
*Rissoa nana*, (Lk.)  
*Homalaxis marginata*, (Desh.)  
*Bayania lactea*, (Lk.)  
     - *hordacea*, (Lk.)  
*Turritella sulcifera*, Desh.  
     - *interposita*, Desh.  
*Mesalia incerta*, (Desh.)  
     - *heberti*, (Desh.)  
     - *raincourti*, (Desh.)  
     - *fasciata*, (Lk.)  
  
*Cerithium brocchii*, Desh.  
     - *tiarella*, Desh.  
     - *crenatulatum*, Desh.  
     - *hericarti*, Desh.  
*Campanile* sp.  
*Diastoma interruptum*, Desh.  
*Sandbergeria decussata*, (Lk.)  
     - *turbinopsis*, (Desh.)  
     - *pissaroi*, Cossm.  
*Bittium semigranulosum*, (Lk.)  
     - *dulciculum*, (Desh.)  
*Cerithiopsis alveolata*, (Desh.)  
*Potamides lapidum*, (Lk.)  
     - *perditus*, (Bayan)  
     - *angulosus*, (Lk.)  
*Tympanotonus conarius*, (Bayan)  
*Batillaria pleurotomoides*, (Lk.)  
     - *calcitrapoides*, (Lk.)  
     - *Bouei*, (Desh.)  
*Rostellaria athleta*, d'Orb.  
*Cassidaria retusa*, Desh.  
*Tritonidea subandrei*, (d'Orb.)  
*Strepsidura turgida*, (Sol.)  
*Sycum bulbiforme*, (Lk.)  
     - *pirus*, (Sol.)  
*Clavilithes scalaris*, (Lk.)  
*Conomitra fusellina*, (Lk.)  
*Athleta labrella*, (Lk.)  
*Olivella laumontiensis*, (Lk.)  
     - *marmini*, (Mich.)  
*Ancilla obesula*, (Desh.)  
     - *dubia*, (Desh.)  
*Surcula textiliosa*, (Desh.)  
*Pleurotoma francisci*, de Rainc.  
*Drillia clathrata*, (Desh.)  
*Volvulella redacta*, (Desh.)  
*Bullinella bruguierei*, (Desh.)  
     - *heterostoma*, (Edw.)  
  
*Aturia zic-zac*, (Sow.)